

Political Science Review, Revue internationale de science politique, September 1 (2014): 448-462.

Vlasiuk, O. S. "Shliakhom detsentralizatsii: vyklyky, ryzyky ta pryorityety reformuvannia rehionalnoho rozvytku v Ukraini" [Through decentralization: challenges, risks and priorities of re-

forming of regional development in Ukraine]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (2015): 5-18.

Wayne, M. M. "China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States". <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33534.pdf>

УДК 338.242:338.45

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ ТА РИНКУ ПРОДАЖУ АВТОМОБІЛІВ В УКРАЇНІ

© 2016 ШЕВЧЕНКО І. Ю.

УДК 338.242:338.45

Шевченко І. Ю. Механізм державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні

У статті представлено комплексну характеристику механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні за такими його складовими: ієрархічна система органів державної влади та їх повноваження, методи та нормативно-правова база державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів. Виявлено, що основними органами державної влади, що регулюють розвиток автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні, є: на макрорівні – Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України, на мезорівні – місцеві державні адміністрації у містах і районах та органи місцевого самоврядування. Ідентифіковано правові, адміністративні, економічні та соціально-психологічні методи державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів. Систематизовано нормативно-правове підґрунтя розвитку вітчизняного автомобілебудування та національного ринку продажу автомобілів. Рекомендовано в подальшому реалізовувати мікро-, а не макроекономічний підхід до державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні.

Ключові слова: державне регулювання, автомобілебудування, ринок продажу автомобілів.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 30.

Шевченко Інна Юріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства, Харківський національний автомобільно-дорожній університет (вул. Ярослава Мудрого, 25, Харків, 61002, Україна)

E-mail: shevchenko.khnadu@gmail.com

УДК 338.242:338.45

Шевченко И. Ю. Механизм государственного регулирования развития автомобилестроения и рынка продажи автомобилей в Украине

В статье представлена комплексная характеристика механизма государственного регулирования развития автомобилестроения и рынка продажи автомобилей в Украине по таким его составляющим: иерархическая система органов государственной власти и их полномочия, методы и нормативно-правовая база государственного регулирования развития автомобилестроения и рынка продажи автомобилей. Вывявлено, что основными органами государственной власти, регулирующими развитие автомобилестроения и рынка продажи автомобилей в Украине, являются: на макроуровне – Верховная Рада Украины, Президент Украины и Кабинет Министров Украины, на мезоуровне – местные государственные администрации в городах и районах, а также органы местного самоуправления. Идентифицированы правовые, административные, экономические и социально-психологические методы государственного регулирования развития автомобилестроения и рынка продажи автомобилей. Систематизирована нормативно-правовая база развития отечественного автомобилестроения и национального рынка продажи автомобилей. Рекомендовано в дальнейшем реализовывать микро-, а не макроекономический подход к государственному регулированию развития автомобилестроения и рынка продажи автомобилей в Украине.

Ключевые слова: государственное регулирование, автомобилестроение, рынок продажи автомобилей.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 30.

Шевченко Инна Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия, Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет (ул. Ярослава Мудрого, 25, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: shevchenko.khnadu@gmail.com

UDC 338.242:338.45

Shevchenko I. Yu. The Mechanism for the Public Regulation of the Automobile Production Development and the Car Sales Market in Ukraine

The article presents a comprehensive characterization of the mechanism for the public regulation of the automobile production development and the car sales market in Ukraine by its components: the hierarchical system of the State power authorities and their responsibilities, methods and legal framework of the public regulation of the automobile production development and the car sales market. It is found that the main public authorities regulating the automobile production development and the car sales market in Ukraine are: at the macro level – the Verkhovna Rada of Ukraine, the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, at the meso level – local public administrations in cities and regions, as well as local self-governing authorities. The legal, administrative, economic, and socio-psychological methods of the public regulation of the automobile production development and the car sales market have been identified. The legal framework for development of the domestic automobile production and the national car sales market has been systematized. It has been recommended in the future to implement the micro-economic rather than macro-economic approach to the public regulation of the automobile production development and the car sales market in Ukraine.

Keywords: public regulation, automobile production, car sales market.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 30.

Shevchenko Inna Yu. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics of Enterprise, Kharkiv National Automobile and Highway University (25 Yaroslava Mudroho Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: shevchenko.khnadu@gmail.com

Автомобілебудування є провідною підгалуззю машинобудування в Україні. За даними Державної служби статистики України [1], у середньому реалізована продукція автомобілебудування складає 12% реалізованої машинобудівної продукції та близько 1% реалізованої промислової продукції.

З огляду на таку вагому частку автомобілебудівної продукції в структурі реалізованої продукції машинобудування доцільним є дослідження теоретичних, методичних і прикладних аспектів забезпечення розвитку вітчизняного автомобілебудування.

Автомобілебудування включає легкове автомобілебудування, вантажне автомобілебудування та автобусобудування.

За статистичними даними Асоціації автовиробників України «УкрАвтопром» [2], нині вітчизняне легкове автомобілебудування представлено такими підприємствами, як ПАТ «ЗАЗ» («Запорізький автомобілебудівний завод») (виробляє близько 69% вітчизняних легковиків), ПрАТ «ЄВРОКАР» (виробляє близько 20% вітчизняних легковиків) і корпорація «БОГДАН» (виробляє близько 11% вітчизняних легковиків); вантажне автомобілебудування – такими підприємствами, як ПАТ «АвтоКрАЗ» (Кременчуцький автомобільний завод) (виробляє близько 76% вітчизняних вантажних автомобілів), ПАТ «ЗАЗ» (виробляє близько 17% вітчизняних вантажних автомобілів) і корпорація «БОГДАН» (виробляє близько 7% вітчизняних вантажних автомобілів); автобусобудування – такими підприємствами, як ПАТ «Черкаський автобус» (виробляє близько 37% вітчизняних автобусів), ПрАТ «Чернігівський автозавод» (виробляє близько 28% вітчизняних автобусів), ПАТ «Часівоярські автобуси» (виробляє близько 20% вітчизняних автобусів), ПАТ «ЗАЗ» (виробляє близько 9% вітчизняних автобусів) і корпорація «БОГДАН» (виробляє близько 6% вітчизняних автобусів). Утім, незважаючи на виробничу активність провідних вітчизняних автомобілебудівників, щорічно ними послаблюються конкурентні позиції на національному ринку продажу автомобілів.

Як свідчать результати попередніх досліджень автора [3], за останні роки на ринку продажу легкових автомобілів продукція ПАТ «ЗАЗ» значно була потіснена південнокорейськими брендами «Hyundai» і «Kia», китайським брендом «Geely» і японським брендом «Toyota». Лідерами національного ринку продажу вантажних автомобілів вже давно є німецький бренд «Volkswagen» та італійський бренд «Fiat». Лише на ринку продажу автобусів вітчизняним автовиробникам ще вдається успішно конкурувати із зарубіжними автобусобудівниками. Звичайно, така ситуація потребує рішучих дій щодо підтримки вітчизняних автомобілебудівників і підвищення їх конкурентоспроможності на національному ринку продажу автомобілів, що видається неможливим без активної протекційної участі держави.

В останні роки на першочергову необхідність провадження ефективного державного регулювання розвитку вітчизняного автомобілебудування та національного ринку продажу автомобілів вказується в наукових працях таких учених-економістів, як О. Андреев [4],

А. Бондаренко [7, 8], О. Кривоконь [7, 8], Є. Колбасін [6], Ю. Пирожкова [5] та інших дослідників.

О. Андреев притримується думки про доцільність удосконалення нормативно-правового підґрунтя розвитку вітчизняного автомобілебудування, зокрема, ним надаються рекомендації щодо розробки «Антикризової програми розвитку автомобілебудування» та прийняття Закону України «Про автомобілебудування» [4]. Ю. Пирожкова вказує на необхідність прийняття Закону України «Про стимулювання та державну підтримку автомобілебудівної промисловості України», в якому будуть окреслені аспекти модернізації та досягнення високого рівня локалізації автомобілебудівного виробництва, а також розроблений правовий механізм використання інструментів субсидування національних автовиробників [5]. Є. Колбасін також вважає доцільним доповнення нормативно-правової бази державної підтримки автомобілебудування в Україні, проте віддає перевагу застосуванню програмно-цільового методу [6]. А. Бондаренко і О. Кривоконь вказують на доцільність активного використання зарубіжного досвіду при провадженні державного регулювання розвитку легкового автомобілебудування в Україні, зокрема, зазначають необхідність створення Інноваційного науково-технічного центру з розвитку автомобілебудування (що фінансуватиметься з державного бюджету) як посередника між науководослідними установами та автомобільними виробниками [7, с. 19; 8, с. 27].

Як бачимо, зазначеними дослідниками розроблялися рекомендації з удосконалення окремих елементів механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні, проте не надавалася комплексна характеристика такого механізму.

Метою статті є характеристика механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні.

Традиційно, механізм державного регулювання будь-яких соціально-економічних процесів включає чотири елементи: 1) ієрархічну систему органів державної влади, 2) повноваження органів державної влади, 3) методи державного регулювання, 4) нормативно-правову базу державного регулювання.

Задля забезпечення повноти дослідження діючого вітчизняного механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів вважаємо необхідним надати характеристику вищезазначеним його складовим.

Органи державної влади, що здійснюють державне регулювання, є суб'єктами управління та функціонують на макро- та мезорівнях.

На макрорівні органи державної влади представлені законодавчим органом – Верховною Радою України, главою держави – Президентом України та виконавчим органом – Кабінетом Міністрів України.

Верховна Рада України та Президент України взаємно контролюють діяльність один одного; Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України та Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України [9].

Верховна Рада України містить у своєму складі ряд комітетів, серед яких такі важливі установи в регулюванні розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів, як: Комітет з питань бюджету, Комітет з питань економічної політики, Комітет з питань промислової політики та підприємництва, Комітет з питань податкової та митної політики, Комітет з питань транспорту, Комітет з питань науки і освіти [10].

Кабінет Міністрів України включає низку міністерств та відомств, серед яких у контексті дослідження механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів (та за аналогією до комітетів Верховної Ради України) слід виділити такі: Міністерство фінансів, Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерство інфраструктури, Міністерство освіти і науки [9].

На мезорівні (в областях та районах) державне регулювання розвитку вітчизняного автомобілебудування та національного ринку продажу автомобілів здійсню-

ється лише виконавчими органами – місцевими державними адміністраціями (голови яких відповідальні перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України, підзвітні та підконтрольні Кабінету Міністрів України), а також органами місцевого самоврядування [11–13].

На *рис. 1* представлено авторське бачення дворівневої (що включає макрорівень і мезорівень) ієрархічної системи органів державної влади, що нині регулюють розвиток автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні.

Значною мірою місцезнаходження тих чи інших органів законодавчої та виконавчої влади у представлений на *рис. 1* ієрархічній системі визначається широтою їх повноважень у сфері державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів (*табл. 1*).

Наочно методи державного регулювання розвитку вітчизняного автомобілебудування та національного ринку продажу автомобілів у авторському баченні представлено на *рис. 2*.

Таблиця 1

Повноваження органів законодавчої та виконавчої влади щодо державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні

Органи державної влади	Основні повноваження
1	2
<i>Макрорівень</i>	
Президент України	Представлення держави в міжнародних відносинах, здійснення керівництва зовнішньополітичною діяльністю держави, ведення переговорів та укладення міжнародних договорів України, ветовання прийнятих Верховною Радою України законів
Верховна Рада України, у тому числі:	Прийняття законів, затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням Державного бюджету, визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, охорони довкілля
Комітет з питань бюджету	Провадження державної бюджетної політики, вирішення питань з приводу доходів і видатків бюджету, здійснення контролю за виконанням бюджету, проведення експертизи щодо впливу законопроектів, проектів інших актів на показники бюджету
Комітет з питань економічної політики	Провадження державної економічної політики, регулювання державних закупівель, регулювання рівня цін, тарифів, процесів ціноутворення, удосконалення господарського законодавства, провадження антимонопольної політики, забезпечення розвитку економічної конкуренції, захист прав споживачів
Комітет з питань промислової політики та підприємництва	Здійснення промислової політики та забезпечення розвитку окремих галузей виробництва, провадження зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності, запровадження спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку, технологічних парків, здійснення стандартизації, забезпечення публічно-приватного партнерства, стимулювання розвитку підприємницької діяльності, гарантування прав і законних інтересів суб'єктів підприємництва
Комітет з питань податкової та митної політики	Регулювання системи оподаткування, установлення та надання податкових пільг, регулювання митних тарифів, контроль бухгалтерського обліку та звітності підприємств
Комітет з питань транспорту	Забезпечення інтенсивного розвитку автомобільного транспорту в державі, підвищення безпеки автомобільного транспорту
Комітет з питань науки і освіти	Регулювання освітньої, наукової та науково-технічної діяльності, діяльності наукових парків, стимулювання інноваційної діяльності та розвитку високих технологій, регламентація відносин з приводу набуття права інтелектуальної власності та засад здійснення наукових і науково-технічних експертиз
Кабінет Міністрів України, у тому числі:	Забезпечення економічної самостійності України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України,

1	2
	проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики, політики у сферах праці й зайнятості населення, освіти і науки, екологічної безпеки, розроблення і здійснення загальнодержавних програм економічного, науково-технічного та соціального розвитку України, забезпечення рівних умов для розвитку всіх форм власності, здійснення управління об'єктами державної власності, розроблення проекту закону про Державний бюджет України і забезпечення виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подання Верховній Раді України звіту про його виконання, організація і забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи, спрямовування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади
Міністерство фінансів	Забезпечення формування та реалізації державної фінансової та бюджетної політики, забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, забезпечення формування та реалізації єдиної державної податкової та митної політики, забезпечення концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку
Міністерство економічного розвитку і торгівлі	Формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики, державної політики у сферах торгівлі, інтелектуальної власності, державної регіональної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва, технічного регулювання та захисту прав споживачів, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з Європейським Союзом
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства	Формування та реалізація державної регіональної політики, політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, розроблення і здійснення заходів, спрямованих на розбудову інфраструктури регіонів, розвиток міжрегіонального економічного співробітництва, сприяння комплексному соціально-економічному розвитку регіонів, розроблення державної стратегії регіонального розвитку, щорічних планів заходів щодо її реалізації, здійснення методологічного керівництва та координації діяльності з підготовки регіональних стратегій розвитку
Міністерство інфраструктури	Забезпечення формування та реалізації державної політики з питань розвитку транспортної інфраструктури, у тому числі у сфері автомобільного транспорту, забезпечення формування та реалізації державної політики з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування, а також державного нагляду (контролю) за безпекою на автомобільному транспорті загального користування
Міністерство освіти і науки	Формування та реалізація державної політики у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу технологій, формування державних цільових наукових та науково-технічних програм з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, організація та координація інноваційної діяльності, забезпечення інтеграції вітчизняної науки у світовий науковий простір із збереженням і захистом національних пріоритетів
Мезорівень	
Місцеві державні адміністрації	Виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України й інших органів виконавчої влади, виконання державних і регіональних програм соціально-економічного розвитку та програм охорони довкілля, підготовка та виконання відповідних обласних і районних бюджетів, звітування про виконання відповідних бюджетів та програм, взаємодія з органами місцевого самоврядування
Органи місцевого самоврядування	Підготовка та затвердження програм соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним розвитком відповідної території, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, затвердження звіту про виконання відповідного бюджету, встановлення місцевих податків і зборів, утворення цільових фондів

Джерело: складено автором на основі [9–18].

Реалізація органами державної влади на макро- та мезорівнях представлених у табл. 1 повноважень провадиться через застосування методології державного регулювання, що, як правило, включає методи прямого та непрямого впливу. При цьому, традиційно методами прямого впливу є правові та адміністративні методи, не-

прямого впливу – економічні та соціально-психологічні методи державного регулювання.

Правові та адміністративні методи є загальнообов'язковими та значною мірою окреслюють умови ведення господарської та підприємницької діяльності в конкретній державі, як правило, в довгостроковій

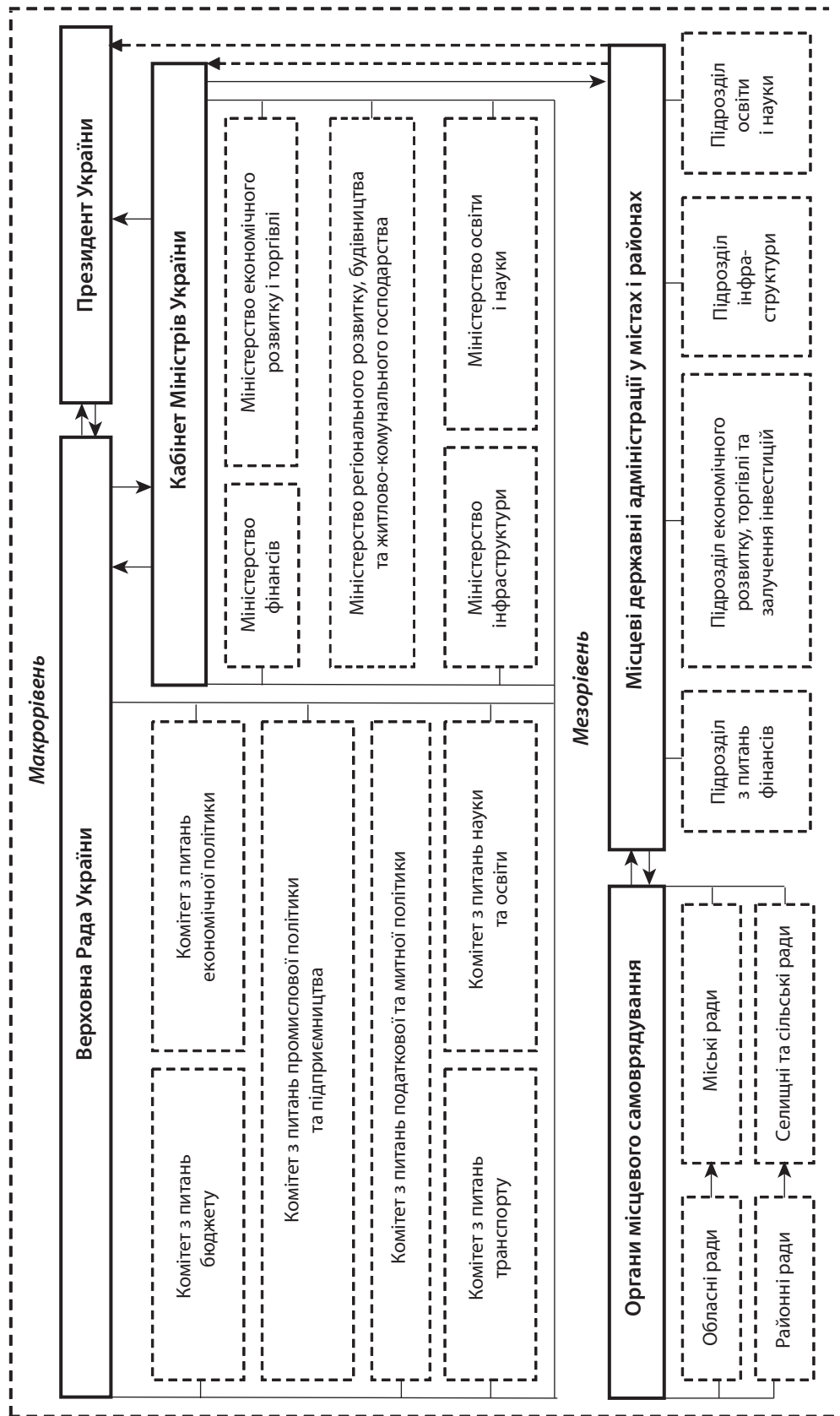

Рис. 1. Ієрархічна система органів державної влади, що регулюють розвиток автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні

Джерело: складено автором за даними [9–13].

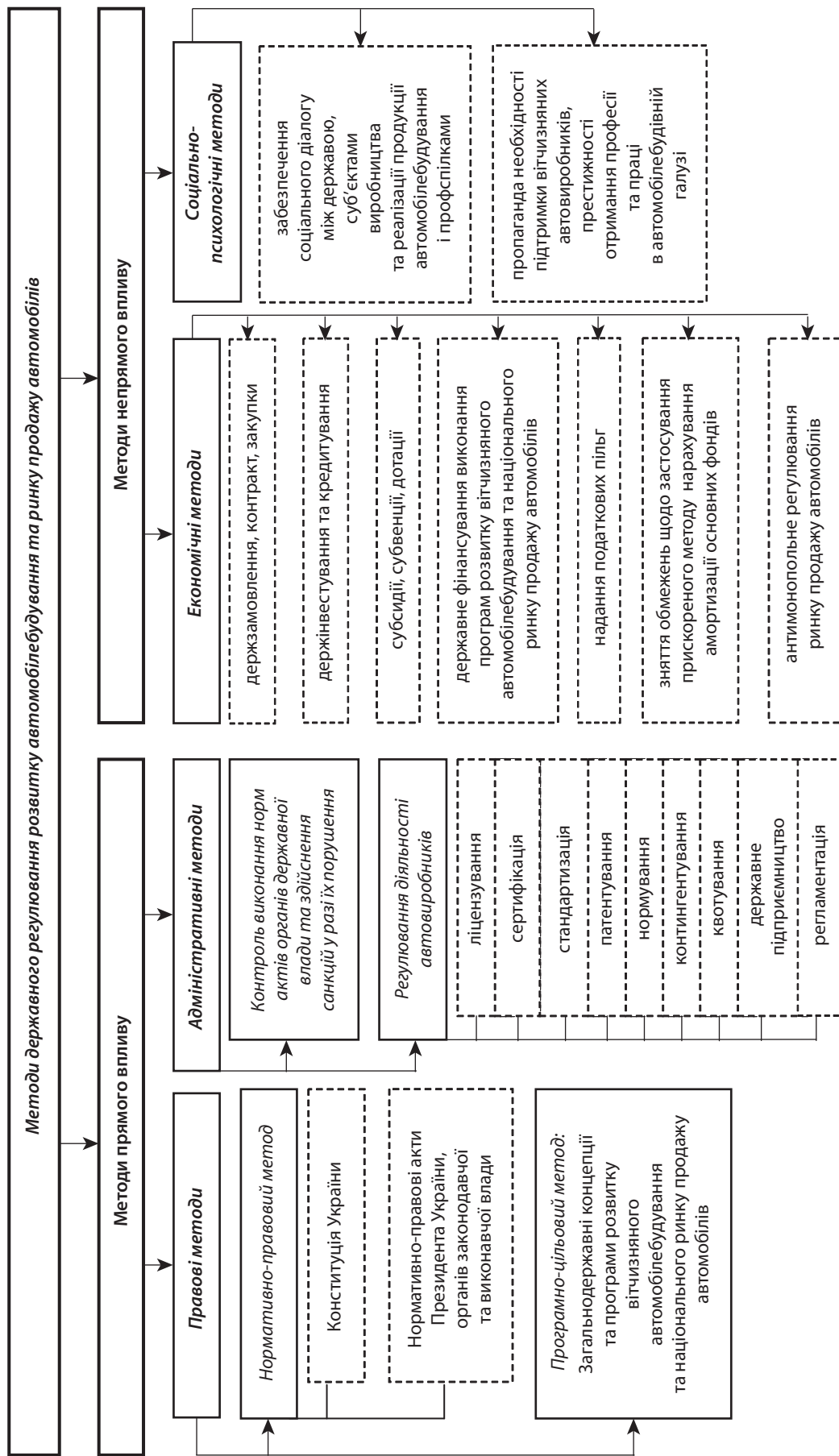

Рис. 2. Методи державного регулювання розвитку вітчизняного автомобілебудування та національного ринку продажу автомобілів

Джерело: складено автором на основі [19, с. 203–207; 20, с. 20–22; 21, с. 235–236].

перспективі; економічні методи застосовуються органами державної влади вибірково до окремих суб'єктів господарювання з метою стимулювання їх розвитку; соціально-психологічні методи державного регулювання передбачають створення сприятливого соціально-психологічного клімату в суспільстві для позитивного сприйняття, підтримки та сприяння реформаційним процесам у державі, що мають місце внаслідок застосування правових, адміністративних і економічних методів державного регулювання

Як бачимо з рис. 2, основою методології державного регулювання є правовий метод, що актуалізує необхідність виявлення нормативно-правового підґрунтя державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні.

У попередніх дослідженнях автора [22], було виявлено основні акти органів законодавчої та виконавчої

влади, що складають базове нормативно-правове підґрунтя забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних автовиробників на національному ринку продажу автомобілів. Доповнимо та систематизуємо результати попередніх досліджень, представивши їх у табл. 2.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході наукового дослідження було надано комплексну характеристику механізму державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні за його основними елементами (ієрархічна система органів державної влади та їх повноваження, методи та нормативно-правова база). На даний момент зазначений механізм є переважно централізованим, у якому отримує реалізацію макро-економічний підхід до державного регулювання.

Таблиця 2

Нормативно-правова база державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні

Нормативно-правові акти	Основні положення, що регулюються актом
1	2
Основні нормативно-правові акти	
Постанова «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів, і порядку здійснення контролю за їх додержанням» [23]	– Умови надання суб'єктам господарювання ліцензій на провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів; – організаційні, кваліфікаційні, технологічні, соціальні та інші вимоги, додержання яких є обов'язковим при провадженні господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів; – порядок здійснення контролю за додержанням ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів
Розпорядження «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року» [24]	Вказуються основні проблеми розвитку легкового автомобілебудування в Україні та причини їх виникнення, зазначається мета економічної програми, аналізуються три варіанти, шляхи та способи вирішення проблем розвитку легкового автомобілебудування в Україні, окреслюються очікувані результати реалізації зазначеної програми
Додаткові нормативно-правові акти	
Постанова «Про стабілізацію роботи підприємств – виробників легкових і вантажопасажирських автомобілів» [25]	Передбачається можливість звільнення оборотів з реалізації легкових і вантажопасажирських автомобілів від сплати акцизного збору та податку на додану вартість з метою стабілізації роботи підприємств-виробників легкових і вантажопасажирських автомобілів
Постанова «Про стабілізацію роботи підприємств – виробників легкових автомобілів» [26]	Передбачається звільнення від обкладення податком на додану вартість та акцизним збором оборотів з реалізації легкових автомобілів власного виробництва акціонерного товариства «АвтоЗАЗ» і Луцького автомобільного заводу, і їх спеціалізованих автоцентрів з віднесенням податку на додану вартість, сплаченого постачальникам, на собівартість автомобілів
Наказ «Щодо затвердження Порядку визначення та затвердження обсягів увезення товарів (включаючи машинокомплекти) на митну територію України, складу машинокомплектів та технічних описів складових компонентів машинокомплектів, які використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них» [27]	Установлюється процедура визначення та затвердження обсягів увезення товарів (включаючи машинокомплекти) на митну територію України, складу машинокомплектів та технічних описів складових компонентів машинокомплектів, що використовуються для будівництва і виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них.

1	2
	Згідно з установленою процедурою після затвердження обсяги ввезення товарів, склад машинокомплектів та технічні описи складових компонентів машинокомплектів передаються органам Державної митної служби і органам Державної податкової служби в тиждневий строк з моменту їх затвердження
Постанова «Про перелік, обсяги і порядок ввезення товарів, що використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них і не оподатковуються під час ввезення їх на митну територію України» [28]	Установлюється порядок звільнення від ввізного мита і податку на додану вартість певних товарів (включаючи машинокомплекти) у певному обсязі, що використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них, якщо такі товари не виробляються підприємствами на території України
Постанова «Про встановлення граничного рівня торговельної і постачальницько-збутової надбавки (націнки) на легкові автомобілі вітчизняного виробництва» [29]	Установлюється граничний рівень торговельної і постачальницько-збутової надбавки (націнки) на легкові автомобілі вітчизняного виробництва у разі їх реалізації кінцевому споживачеві незалежно від кількості разів перепродажу в розмірі 10 відсотків до ціни виробника, включаючи витрати на транспортування від станції (порту, пристані) відправлення до станції (порту, пристані) призначення
Постанова «Про затвердження Порядку визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів» [30]	Установлюється механізм визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів (величини, яка визначається статистичними методами і еквівалентна імовірній ціні, за яку може здійснюватися купівля-продаж транспортних засобів певної марки та моделі з відповідним строком експлуатації та пробігом на встановлену дату проведення оцінки) з метою визначення доходу від їх продажу (обміну) для цілей обкладення податком на доходи фізичних осіб

Джерело: складено автором за даними [22–30].

Натомість, з огляду на те, що нині вітчизняне автомобілебудування представлено обмеженою кількістю автовиробників, то, за переконанням автора, більш доцільною та потенційно ефективнішою є реалізація мікроекономічного підходу, коли формування загальнодержавної стратегії забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних автомобілебудівників на національному ринку продажу автомобілів здійснюється через консолідацію стратегій розвитку окремих виробничих суб'єктів автомобілебудівної галузі.

Таким чином, розробка концептуальних засад і організаційно-економічного механізму реалізації мікроекономічного підходу до державного регулювання розвитку автомобілебудування та ринку продажу автомобілів в Україні складає перспективу подальших досліджень автора. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Виробництво основних видів промислової продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/arj_vov_u.html
2. Статистика – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrautoprom.com.ua/statistika/statistika-2016>
3. Шевченко І. Ю. Ринок продажу автомобілів в Україні: лідери та аутсайтери / І. Ю. Шевченко // Матеріали за 11-а Міжнародна научна практична конференція, «Новини на наування прогрес», 17–25 август 2015. Том 1. Ікономики. – Софія: «Бял ГРАД-БГ» ООД. – С. 56–63.
4. Андреев О. В. Державне регулювання розвитку автомобілебудування в Україні: дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.disslib.org/derzhavne-rehuljuvannja-rozvytku-avtmobilebuduvannja-v-ukrayini.html>

derzhavne-rehuljuvannja-rozvytku-avtmobilebuduvannja-v-ukrayini.html

5. Пирожкова Ю. В. Модель правового регулювання у сфері вітчизняного автомобілебудування в умовах фінансово-економічної кризи: аналіз досвіду ЄС, основні пріоритети запозичення [Електронний ресурс] / Ю. В. Пирожкова. – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pravo/76/12196-model-pravovogo-regulyuvannya-u-sferi-vitchiznyanogo-avtomobilebuduvannya-v-umovax-finansovo-ekonomichno%D1%97-krizi-analiz-dosvidu-yes-osnovni-prioriteti-zapozichennya.html>

6. Колбасін Є. С. Державна підтримка автомобілебудування в Україні: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 [Електронний ресурс] / Є. С. Колбасін. – Режим доступу: <http://mydiss.com/en/catalog/view/45/369/8606.html>

7. Кривоконь О. Г. Український та світовий досвід розвитку автомобільної промисловості / О. Г. Кривоконь, А. І. Бондаренко // Автомобильный транспорт: сб. науч. тр. – Х.: ХНАДУ, 2012. – Вып. 56. – С. 14–19.

8. Кривоконь О. Г. Стратегія та перспективи розвитку легкового автомобілебудування в Україні / О. Г. Кривоконь, А. І. Бондаренко // Автомобильный транспорт: сб. науч. тр. – Х.: ХНАДУ, 2012. – Вып. 30. – С. 23–28.

9. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitution.org.ua>

10. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання: Постанова Верховної Ради України № 22-19 у редакції від 4 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/22-19>

11. Про місцеві державні адміністрації: Закон України № 586-14 у редакції від 1 травня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

12. Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 606 у редакції від 22 березня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/606-2012-%D0%BF>

13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97 у редакції від 25 червня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80>

14. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України № 375 у редакції від 24 березня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>

15. Про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Указ Президента України № 634/2011 у редакції від 25 грудня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>

16. Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України: Постанова Кабінету Міністрів України № 197 у редакції від 30 червня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF>

17. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України: Постанова Кабінету Міністрів України № 460 у редакції від 15 липня 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

18. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова Кабінету Міністрів України № 630 у редакції від 2 жовтня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF>

19. Мельник А. Ф. Національна економіка: навч. посіб. / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк, Т. М. Попович; за ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання, 2011. – 463 с.

20. Третяк Г. С. Державне регулювання економіки та економічна політика: навч. посіб. / Г. С. Третяк, К. М. Білшук. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 128 с.

21. Ковний Ю. Є. Особливості процесу державного регулювання економіки / Ю. Є. Ковний // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4. – С. 233–239.

22. Шевченко І. Ю. Нормативно-правове підґрунтя забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних автовиробників на національному ринку продажу автомобілів / І. Ю. Шевченко // Економіка та держава. – 2015. – № 8. – С. 29–32.

23. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом автомобілів та автобусів, і порядку здійснення контролю за їх додержанням: Постанова Кабінету Міністрів України № 596 у редакції від 10 грудня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/596-2008-p>

24. Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми розвитку легкового автомобілебудування на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 25-р у редакції від 15 січня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/25-2014-p>

25. Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових і вантажопазарських автомобілів: Постанова Верховної Ради України № 461 у редакції від 24 листопада 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/461/95-%D0%B2%D1%80>

26. Про стабілізацію роботи підприємств-виробників легкових автомобілів: Постанова Верховної Ради України

№ 303 у редакції від 13 липня 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/303/95-%D0%B2%D1%80>

27. Щодо затвердження Порядку визначення та затвердження обсягів увезення товарів (включаючи машинокомплекти) на митну територію України, складу машинокомплектів та технічних описів складових компонентів машинокомплектів, які використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них: Наказ Міністерства промислової політики України № 307 у редакції від 1 червня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0570-07>

28. Про перелік, обсяги і порядок ввезення товарів, що використовуються для будівництва та виробничої діяльності підприємств з виробництва автомобілів і комплектуючих виробів до них і не оподатковуються під час ввезення їх на митну територію України: Постанова Кабінету Міністрів України № 737 у редакції від 5 червня 2007 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/737-2002-%D0%BF>

29. Про встановлення граничного рівня торговельної і постачальницько-збутової надбавки (націнки) на легкові автомобілі вітчизняного виробництва: Постанова Кабінету Міністрів України № 233 у редакції від 14 квітня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/233-94-p>

30. Про затвердження Порядку визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів, мотоциклів, мопедів: Постанова Кабінету Міністрів України № 403 у редакції від 19 лютого 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/403-2013-%D0%BF>

REFERENCES

Andrieiev, O. V. "Derzhavne rehulivannia rozvytku avtomobilebuduvannia v Ukraini" [State regulation of development of the automotive industry in Ukraine]. <http://www.disslib.org/derzhavne-rehulivannia-rozvytku-avtomobilebuduvannia-v-ukrayini.html>

Kolbasin, Ye. S. "Derzhavna pidtrymka avtomobilebuduvannia v Ukraini" [State support for automobile industry in Ukraine]. <http://mydisser.com/en/catalog/view/45/369/8606.html>

Kryvokon, O. H., and Bondarenko, A. I. "Ukrainskyi ta svitovyi dosvid rozvytku avtomobilnoi promyslovosti" [Ukrainian and world experience of development of automotive industry]. *Avtomobylnyi transport*, no. 56 (2012): 14-19.

Kryvokon, O. H., and Bondarenko, A. I. "Stratehiia ta perspektyvy rozvytku lehkovoho avtomobilebuduvannia v Ukraini" [Strategy and prospects of development of passenger cars manufacturing in Ukraine]. *Avtomobylnyi transport*, no. 30 (2012): 23-28.

Kovnyi, Yu. Ye. "Osoblyvosti protsesu derzhavnoho rehulivannia ekonomiky" [The features of the process of state regulation of economy]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23.4 (2013): 233-239.

[Legal Act of Ukraine]. <http://constitution.org.ua/> [Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/22-19>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/606-2012-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/634/2011>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/596-2008-n>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/25-2014-p>

[Legal Act of Ukraine] (1995). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/461/95-%D0%B2%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (1995). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/303/95-%D0%B2%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0570-07>

[Legal Act of Ukraine] (2007). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/737-2002-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (1994). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/233-94-n>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/403-2013-%D0%BF>

Melnyk, A. F. et al. *Natsionalna ekonomika* [The national economy]. Kyiv: Znannia, 2011.

Pyrozhkova, Yu. V. "Model pravovoho rehulivannia u sferi vitchyznianoho avtomobilebuduvannia v umovakh finansovo-eko-

nomichnoi kryzy: analiz dosvidu YeS, osnovni prioritytety zapozychennia" [The model of the legal regulation in the sphere of the domestic automotive industry in terms of financial and economic crisis: analysis of the experience of the EU, the main priorities of the borrowing]. <http://www.stationline.org.ua/pravo/76/12196-model-pravovogo-regulyuvannya-u-sferi-vitchiznyanogo-avtomobilebuduvannya-v-umovax-finansovo-ekonomichno%D1%97-kryzi-analiz-dosvidu-yes-osnovni-prioritytety-zapozichennia.html>

"Statistika – 2016" [Stats – 2016]. <http://ukrautoprom.com.ua/statistika/statistika-2016>

Shevchenko, I. Yu. "Normatyvno-pravove pidgruntia zabezpechennia konkurentospromozhnosti vitchyznianskykh avtovyrobnykiv na natsionalnomu rynku prodazhu avtomobiliv" [The legal basis for ensuring the competitiveness of domestic manufacturers on the domestic market of car sales]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 8 (2015): 29-32.

Shevchenko, I. Yu. "Rynok prodazhu avtomobiliv v Ukraini: lidery ta outsaidery" [Market car sales in Ukraine: leaders and outsiders]. *Novyny na nauchnyia prohres. Vol. 1*. Sofia: «Bial HRAD-BH» OOD. 56-63.

Tretiak, H. S., and Blishchuk, K. M. *Derzhavne rehulivannia ekonomiky ta ekonomichna polityka* [State regulation of economy and economic policy]. Lviv: LRIDU NADU, 2011.

"Vyrobnytstvo osnovnykh vydiv promyslovoi produktsii" [Production of main industrial products]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/arj_vov_u.html